

La paràbola del Ticino

Les dures lliçons que els defensors del 'Brexit' poden extreure de Suïssa.

© The Economist

Per al sanedri de la Unió Europea a Brussel·les, el dret de les persones a viure i treballar a qualsevol lloc d'Europa és sagrat. Però la lliure circulació és una preocupació ben terrenal per a Franco Puffi, que dirigeix Precicast, una foneria de metall d'alta tecnologia al Ticino, el cantó suís tocant amb la frontera italiana. Fins a un 90% dels qui treballen als seus tallers són italians, igual que els enginyers que dissenyen els motlles i els directius que busquen nous mercats d'exportació per als components biomèdics i aeroespacials. A Puffi li agradaria contractar més persones de la zona, però diu que els suïssos prefereixen feines a la banca o al sector públic. Els italians del nord, en canvi, valoren el treball industrial i tenen les habilitats tècniques necessàries. Les penúries econòmiques del seu país els fan estar més *afamats*. I són molta més gent.

Per a altres persones d'aquesta regió suïssa, aquest és precisament el problema. "El Ticino està enfrontat amb Itàlia", diu Norman Gobbi, de la Lliga del Ticino, un partit local que defensa la limitació de la immigració. "I Itàlia és un exemple del mal funcionament de la UE". Suïssa, un petit constructe federal que protegeix ferventment la seva sobirania

–fins al 2002 no es va convertir en membre de ple dret de les Nacions Unides– en molts aspectes és un país curiós. Un d'aquests aspectes és la seva relació amb la UE, governada per un complex conjunt d'acords bilaterals. Però la seva experiència recent ofereix lliçons per a altres països –sobretot per al Regne Unit, que ha votat a favor del *Brexit*– sobre en quina mesura els Estats europeus que són fora de la UE poden establir els termes de la seva relació amb la unió.

Des del 2002 tots els ciutadans de la UE han tingut el dret de viure i treballar a Suïssa (i viceversa). Milions d'italians viuen a 50 quilòmetres de la frontera. Desenes de milers hi van a treballar cada dia. El 2014 la inquietud perquè els italians feien baixar els salaris va empènyer el 68% dels ticinesos a votar "sí" en un referèndum nacional que demanava una reducció de la immigració i del trànsit transfronterer. La proposta va guanyar de manera ajustada, per uns 20.000 vots. Hi ha qui diu que va prosperar gràcies als ticinesos.

Així, van donar un maldecap enorme a Suïssa. Una clàusula *guillotina* recollida als acords de Suïssa amb la UE significa que l'anul·lació unilateral de les disposicions de lliure circulació posa en perill la resta dels acords signats el 2002, que abasten des de l'aprovisionament

fins a l'agricultura. Un estudi governamental va revelar que eliminar aquestes disposicions podria fer que, cap al 2035, el PIB suís estigués un 7,1% per sota del que seria si es mantinguessin.

En gran part a causa de la immigració, la població suïssa ha augmentat més d'un 10% en una dècada. Sent un país sense res més que "aigua i pedres", en paraules de Paolo Beltraminelli, el president centrista del Ticino, Suïssa sempre ha hagut de mirar a fora per omplir les llacunes de mà d'obra. Però els populistes antiimmigració tenen una arma letal: la iniciativa popular, que genera molts referèndums. El 1970 una proposta per limitar la immigració a un 10% de la població total (excepte Ginebra) gairebé va prosperar; avui la xifra és d'un 23%. Hi ha hagut votacions contra el burca i els minarets, a mesura que s'hi han barrejat les preocupacions respecte als sol·licitants d'asil i els musulmans.

La UE primer volia arribar a un acord amb Suïssa per la lliure circulació. Però va canviar d'opinió després que les eleccions al Regne Unit donessin al Govern el mandat de renegociar la pertinença a la UE. Amb el temor que les concessions a Suïssa també els volguessin els britànics, la UE va endurir la seva posició; el vot favorable al *Brexit* del juny va empitjorar la situació. Ara els suïssos semblen

un referèndum. Tanmateix, la promesa britànica de reduir la immigració de la UE significarà perdre part de l'accés al mercat únic, possiblement incloent-hi els drets *de passaport* que permeten a les empreses financeres operar lliurement a tota la UE. Davant de la pèrdua potencial de la relació comercial més important del Regne Unit, la promesa de no permetre l'entrada als treballadors polonesos no sembla tan convincent, o això diuen algunes veus pro-UE.

El significat de la sobirania

Dels Alps se'n pot extreure una altra lliçó. Els suïssos es mantenen fermes, ara per ara, en una altra demanda a la UE: que els acords bilaterals *estàtics* es tornin *dinàmics*, cosa que vol dir que Suïssa acceptaria automàticament les evolucions de la legislació europea, siguin noves normatives de Brussel·les o sentències del Tribunal Europeu de Justícia. De desconfiança envers els jutges estrangers n'hi ha tanta a Suïssa com al Regne Unit, i els suïssos en teoria

poden triar quines normes volen aplicar (a la pràctica moltes simplement són una còpia de les de Brussel·les). Rebutjar les demandes de la UE comportarà que Suïssa quedi fora dels desenvolupaments futurs del mercat únic, com ara la integració energètica.

El Regne Unit viurà un dilema similar. Sigui quin sigui l'accés que mantingui al mercat únic, inevitablement les normes canviaran; si el Regne Unit no les aplica de manera automàtica, en serà exclòs progressivament. Encara que el Regne Unit sigui molt més gran que Suïssa –un país petit envoltat per la UE– i que els seus lligams de seguretat i policia amb la resta d'Europa li donin una influència extra a l'hora d'arribar a un acord, també haurà d'afrontar qüestions difícils, igual que Suïssa, sobre què suposa preservar la sobirania quan el seu principal soci comercial fa les normes, de les quals no podrà opinar. La immigració podria ser la menor de les preocupacions. •

Traducció d'Arnau Figueras

determinats a fer marxa enrere. Aquesta setmana la cambra baixa del Parlament va aprovar una llei que anima els empresaris a contractar a Suïssa abans que a l'estranger; però això no s'acosta gens a les limitacions estrictes exigides pel Partit Popular Suís (PPS), d'extrema dreta, que proposava el referèndum.

Enfurismat, el PPS podria buscar un segon referèndum per revertir la llei, o per fer estripar els acords bilaterals completament. Els ticinesos no esperaran: el 25 de setembre volen aprovar una iniciativa local, amb el suport de Gobbi, per privilegiar els treballadors suïssos davant dels estrangers. Legalment, la proposta no té gens de sentit; aquestes qüestions són nacionals i no pas responsabilitats cantonals. Si hi ha gaires accions més d'aquesta mena, diu Puffi, traslladarà Precicast a Itàlia.

Quan se'ls dona a triar, els votants suïssos diuen a les enquestes que no eliminarien els acords amb la UE per reduir la immigració. Però els radicals creuen que la resposta negativa contra la immigració a tota la UE significa que un dia Brussel·les haurà d'adoptar una posició menys rígida; i que la UE té interès a tenir Suïssa contenta. Els paral·lelismes amb el debat britànic són inevitables: els defensors del *Brexit* també sostenen que la UE haurà de cedir davant la voluntat dels votants en

Valencians sense ADN
Relats dels orígens
Ferran Garcia-Oliver
PREMI OCTUBRE D'ASSAIG - JOAN FUSTER - 2015
3i4 edicions
NOVETATS 3i4
Edicions TRES i QUATRE / València
Pots seguir-nos a
Facebook i Twitter
Visita la nostra botiga virtual
en www.tresiquatre.com